

AMB LA LLUNA PER BARRET

Josep Masats

A Joan Abelló.

Si de debò em va passar aquest fet que em va traspalsar tant, va ser durant la nit de la Primera Lluna.

Havia de caure cap a mitjans de febrer, que és quan al Vietnam celebrem el Cap d'Any. La diada de la festa varia perquè el nostre calendari és lunar. Depenem, doncs, de les fases del petit satel·lit blanc.

En una nit tan assenyalada no podia dormir. Encara que no vulguis pensar en com t'ha anat l'any que se'n va i en els misteris que t'amaga el que acaba de començar.

Des de la finestra de la meva habitació veia la nit sembrada d'estrelles i un tall de lluna, tendre i clar. Davant hi tinc el balcó de la senyora Fe Lin. Viu sola i cada matí conversa amb la cadenera que té en una gàbia de tronquets verds, penjada a tocar de la porta.

L'ocell dormia amb el cap sota l'ala com aquell que se'l tapa amb el coixí. De dies li veia el caparró vermell fins més enllà dels ulls, el bec pintat de negre i el que de les ales li lluïa com l'or pulit. Era un mascle que refilava com el flabiol d'un àngel dels Set Cels.

La senyora Fe Lin n'estava molt, de la seva cadenera. Deia que els mascles són els bons cantaires. Les femelles no tant, perquè altra feina tenen ponent els ouets i tirant endavant la família. Les femelles són més útils. Els mascles passen l'estona cantant i fent-se veure. I només rutllen quan les femelles els exigeixen que participin tant com elles a fer el niu i a portar menjar a les cries.

De cop i volta vaig veure com la cadenera treia el cap de sota l'ala i s'eixorivia. Els bastonets de la gàbia reflectien un raig de lluna que ara hi tocava. Llavors em vaig adonar que una criatura menuda com mig llapis, amb capa i caputxa, obria la gàbia.

M'hi vaig haver de fixar molt bé. Vaig veure com s'abraçaven. L'ésser diminut era de forma humana, àgil i resplendent. No tenia ni idea de qui devia ser aquell estrany visitant.

Després va pujar dalt de la cadenera i van sortir volant. En un tres i no res els vaig veure creuar per davant del grill lletós de la lluna. Eren com un punt negre amb ales i volaven lliures i contents cap a la llibertat.

Em vaig passar la mà per la cara i em vaig pessigar la galta. No era cap somni. Estava ben desperta.

Quan vaig poder reaccionar vaig anar a la meua biblioteca a consultar-hi el *Tractat màgic de criatures menudes* del savi tibetà Gueshe Sunyata. Hi parla dels T'eis, Elfs, Ta Xuos, Gnoms, Patufets, Xings, Hòbbits, Culsdolla i dels Shihis. A la pàgina 1953 diu que durant la nit de la Primera Lluna es poden veure els Shihis si coincideixen una sèrie de fets.

Durant tot l'any són criatures invisibles, de l'alçada d'uns cinc dits els més alts, de forma humana reduïda i d'orelles llargues. Però si una nit tan assenyalada com l'última de l'any els toca la tènue llum de la Lluna, els pots veure.

L'endemà em vaig llevar cap a migdia. Era festa i no havia agafat el son fins que el Sol va enviar la Lluna a dormir.

Vaig veure al balcó del davant de casa la senyora Fe Lin que parlava sola. La dona em va explicar que aquella nit havia somiat que una criatura d'allò més petita, com un nanet prim i eixerit, d'un mig pam de mida, obria la porteta de la gàbia de la cadenera. I que s'ha llevat amoinada i convençuda que no la trobaria.

Jo li vaig dir que un savi saberut del Tibet ha escrit un llibre on diu que hi ha Shihis que alliberen els ocells engabiats.

Ella em va contestar que tot i que jo no tenia ales, estava ben tocada d'aquesta banda. Que tenia molts pardalets al cap, jo, i que li ensenyés el llibre on es parlava de Shihins i cadeneres.

Jo, satisfeta de poder deixar la senyora Fe Lin amb un pam de nas i de demostrar-li que la seva veïna no era cap ruca calçada i vestida, vaig córrer a buscar el *Tractat màgic de criatures menudes*. Vaig consultar la pàgina 1.953, però resulta que el llibràs acaba a la pàgina anterior, la 1.952, amb un *FI* gran, recargolat i de filets daurats.

Desconcertada i avergonyida em vaig prometre que cap altra nit de Cap d'Any espiaria per la finestra de casa. La propera o me n'aniria a ballar per carrers i places o em ficaria al llit tapada de cap i tot.

Estava ben decidida: l'any vinent el volia començar de bona Lluna.

Abello 92

I així ho vaig fer. La nit de la Primera Lluna de l'any següent vaig resoldre vestir-me amb la meva millor túnica de seda i anar a ballar a la plaça Major del poble.

Quan era a peu de carrer la senyora Fe Lin em va cridar. Tenia un ocellet que se li havia parat al palmell de la mà i em va dir: —Que no ho sap? Acaba de tornar la cadenera, cansada de veure món. M'ha vingut a felicitar l'Any Nou. I diu que se'n torna de seguida a volar lliure pels cels de Déu. Miri-se-la!

I me la va acostar. La cadenera es va posar al meu palmell. Em va fer pessigolles amb les potetes. Vaig aixecar la mà amb l'ocell i la vaig encarar cap a la Lluna. Llavors, dalt de la cadenera, vaig tornar a veure el petit shihin o el que fos. Ell em va fer adéu amb la mà i van emprendre el vol.

—Que no la veu la criatura menuda, senyora Fe Lin?! —li vaig dir—
Va dalt de la cadenera!

—Noia, em sembla que t'has begut l'enteniment —va replicar ella—. Tu veus visions, perquè la Lluna et puja al cap!

Em vaig sentir a dins una força com de l'altre món que m'arrossegava cap a la biblioteca.

Encara no sé perquè vaig córrer a obrir el vell *Tractat* tibetà. Vaig cercar-hi de pressa la pàgina 1.953, la dels Shihins, i hi tornava a ser!

Vaig cridar la meva veïna perquè ho llegís i en quedés convençuda del tot, però havia desaparegut.

S'havia tancat i barrat dins de casa i no va voler sortir.

A mi m'era ben igual.

Aquest nou any el començava amb molt bona Lluna. Tant, que encara em dura.

UN CAVALL COM NO N'HI HA

Josep Masats

A Cesc Bas, escultor.

Hi havia un nen que tenia un cavallet de cartró.

Hi jugava tot el dia. I a les nits de lluna plena sortien a cavalcar pel riu blanc de plata, amb pollancrees i joncs d'un verd encès.

El nen va créixer, va anar a estudi i no es va creure més que el cavall de cartró pogués galopar per valls i muntanyes, ràpid i brillant.

El cavall de cartró es va sentir sol i avorrit. Havia perdut el seu amic.

A la vora del riu van començar a tenyir robes i pells. L'aigua va baixar-hi bruta i es van morir els arbres daurats i les flors blanques i liles de la riba.

I el cavall se'n va anar a córrer món i a conèixer altres bèsties i persones.

Amb els anys el nen va arribar a ser un homenàs. Vivia voltat de gent enfeïnada, però no trobava un amic de debò.

Llavors es recordava del primer i del més fidel que havia tingut. I del riu de barbs i granotes i de la vall sembrada de maragdes.

Un dia que estava més sol que mai, va dibuixar un cavall.

Una altra vegada el va pintar de coloraines.

Fins que, amb el cor i amb les mans, amb plàstics, ferros, pedres, fang i colors va fer un cavall ben plantat, com el que vivia en els seus somnis.

I el va dur a la mateixa escola on ell, molts anys abans, hi havia après de lletra. Volia que el seu fill i els altres nens i nenes que hi anaven veiessin el cavall.

L'home s'havia convertit en un escultor. I no es movia del costat del seu nou amic. S'hi passava dies i dies fent-li companyia.

La nit de Sant Joan de les fogueres, amb la lluna que feia el ple, li va semblar que l'escultura del cavall remenava la cua. No s'ho creia.

Després es va adonar que l'animal s'aixecava sobre les potes del darrera i renillava.

D'un salt va muntar el cavall i van córrer pel riu i pels turons. I van anar a visitar el país dels cavalls, verd, blau i resplendent.

I de nits encara hi tornen. Per la vall es veu un llamp amb estela blanca que travessa la fosca.

Sembla un somni. Són dos amics: L'home i el seu cavall lluminós.

LI XANG I EL PEIX DE PLATA

Josep Masats

*Al Li Xang de debò.
I a Joan Brossa,
amic dels mags.*

Li Xang era un mag que vivia al cor de la Xina imperial.

Li agradava pescar per viure, i menjava tan poc que amb un peix cada dos dies i un grapat d'arròs ja feia.

No es recordava de quan havia nascut, però explicava que feia uns noranta anys que pescava dia per altre.

Una vegada, quan la barbeta blanca i fina li arribava al melic, va pescar un peix de plata. Era prodigiós, àgil i brillant. Era un peix mai vist.

Li Xang feia jocs de mans amb bales de vidre, mocadors de seda de colors i cartes amb dracs pintats. Era conegut a la seva comarca, però amb el peix de plata es va fer famós arreu de la Xina.

La gent repetia el seu nom amb respecte, l'admiraven i el feien anar a fer jocs de mans per totes bandes de l'Imperi.

Un dia va actuar davant del Senyor d'una de les principals ciutats del país, on es patia una gran sequera.

—He fet venir els millors mags de la Xina, els més vells i els més savis. I cap no ha fet ploure —li va dir el gran Senyor Ian Tsé—. Tu t'hi veus en cor?

—Gran Senyor, jo, pobre de mi, només sé fer jocs màgics amb bales, cartes i mocadors.

—Però tu has pescat un peix de plata.

—Una vegada, gran Senyor, ja fa molts anys, tants que ni me'n recordo... Sóc tan vell...

—Ensenya'm el peix, o ets un fals mag?

—El vaig tornar a l'aigua, gran Senyor, un peix de plata no es pot menjar...

—I que n'ets de ximple, t'hauries fet ric.

—Jo només sé pescar... I fer jocs de mans, gran Senyor.

—Tu ets un farsant, i no el principal mag de la Xina. T'he fet venir perquè fessis ploure o fessis brollar una font i no pots ni ensenyar-me el peix de plata! Si durant tot el dia d'avui no ets capaç de fer que torni l'aigua a la nostra terra, et faré bastonejar i et tancaré dins d'un pou sec.

—Pietat, gran Senyor Sóc vell i només sé pescar i fer jocs de mans.

I el van deixar sol. Li Xang estava trist. Havia passat el migdia, corria la tarda i el sol començava a baixar al seu llit.

Quan li quedava una hora de llum, s'assegué al peu d'un taronger vell i pansit, com ara ell mateix.

Li Xang tancà els ulls, medità i en somnis veié el peix de plata.

En fer-se fosc agafà un branquilló sec del taronger, hi lligà un tros de cordill amb un ham i com a esquer hi posà una boleta d'arròs pastat.

I va llançar l'ham i el fil al riu sec de la ciutat. L'ham caigué entre les pedres i el fang clivellat del fons del riu.

De seguida es va fer una rotllana de badocs al voltant del vell pescador. La gent se'n reia i fins i tot alguns li van dir: avi que repapieges, mag de pa sucats amb oli i sac de mentides.

Al cap d'una estona el mag va pescar un peix de plata. Era el mateix que havia deixat anar feia molts anys.

I en treure el peix del riu, l'aigua va tornar a baixar-hi fresca i bona.

En saber-ho el gran Senyor, acompanyat de la seva guàrdia, va córrer cap a la riba del riu on hi havia Li Xang.

—Sou el millor mag de la Xina, Li Xang —li va dir Ian Tsé—. Heu fet baixar aigua pel riu sec de mesos sense ploure ni una gota. Això s'escriurà als Llibres Sagrats i es recordarà tota la vida. Demaneu-me el que vulgueu que us ho concediré.

—Puc deixar anar el peix, gran Senyor?

—Si aquest és el vostre desig, Li Xang. Encara que l'hauria volgut per a mi. És una joia vivent. I d'un valor incalculable. Però us he concedit un desig i no us ho puc privar.

Li Xang va enfonsar les mans generoses en l'aigua del riu i el peix va fugir amb un cop de cua lluent.

—Per què heu deixat anar el peix, Li Xang?— li preguntà el poderós.

—Oh, gran Senyor, li he dat la llibertat perquè el Peix de Plata és el Déu de l'Aigua dels Rius de la Xina. Amb ell nedant-hi content, poca o molta, sempre hi baixarà una aigua clara i regalada.

Agelló 92